

Tradescantia pallida (Purple heart)

Classification-

Kingdom- Plantae

Division- Magnoliophyta

Class- Liliopsida

Order- Commelinales

Family- Commelinaceae

Genus- *Tradescantia*

Species- *Pallida*

Habitat- Widely cultivated in tropical and subtropical regions as groundcover or hanging ornamental, preferring partial shade and well-drained soil.

Morphology- A trailing, herbaceous, perennial plant with fleshy, purple to violet stems and lanceolate leaves, typically 7–15 cm long, arranged alternately. Leaves are simple, sessile, and have a smooth, glabrous surface with a deep purple hue. Stems are succulent and brittle, rooting easily at nodes. Flowers are small, three-petaled, pink to pale violet, and borne terminally or in leaf axils. Flowers open in the morning and close by afternoon. The plant propagates easily through stem cuttings.

Economic Importance-

Frequently used in plant physiology and phototropism studies due to its rapid vegetative propagation and visible pigment response to light.

Traditionally used in some cultures for wound healing and anti-inflammatory applications.

ट्रैडेस्कैंटिया पैलिडा (पर्पल हार्ट)

वर्गीकरण -

जगत - पादप

विभाग - मैग्नोलियोफाइटा

वर्ग - लिलियोप्सिडा

क्रम - कॉमेलिनालेस

कुल - कॉमेलिनेसी

जाति - ट्रैडेस्कैंटिया

प्रजाति - पैलिडा

आवास (Habitat)

यह पौधा उष्णकटिबंधीय और उपोष्णकटिबंधीय क्षेत्रों में व्यापक रूप से भूमि आवरण (ग्राउंड कवर) या लटकने वाले सजावटी पौधे के रूप में उगाया जाता है। यह आंशिक छाया और अच्छी जलनिकासी वाली मिट्टी में बेहतर बढ़ता है।

आकृति-विज्ञान (Morphology)

यह एक लता जैसी, शाकीय, बहुवर्षीय (perennial) पौधा है जिसमें मोटी, बैंगनी से जामुनी रंग की टहनियाँ होती हैं। इसकी पत्तियाँ भालाकार (lanceolate), सरल (simple), बिना डंठल (sessile) की होती हैं और एक गहरे बैंगनी रंग की चिकनी सतह लिए होती हैं। टहनियाँ रसीली और आसानी से टूटने वाली होती हैं तथा गाँठों (nodes) से आसानी से जड़ पकड़ लेती हैं। फूल छोटे, तीन-पंखुड़ी वाले, गुलाबी से हल्के बैंगनी रंग के होते हैं और पत्तियों के बगल में या टहनियों के सिरों पर उगते हैं। ये फूल प्रातः काल खुलते हैं और दोपहर तक बंद हो जाते हैं। यह पौधा तनों की कटिंग से आसानी से उगाया जा सकता है।

आर्थिक महत्व (Economic Importance)

इस पौधे का उपयोग पौधों के शरीर क्रिया विज्ञान (plant physiology) और प्रकाश प्रतिक्रिया (phototropism) के अध्ययनों में किया जाता है क्योंकि यह तेजी से शाकीय वृद्धि करता है और प्रकाश के प्रति इसके वर्णक (pigment) में बदलाव आसानी से देखा जा सकता है।

पारंपरिक चिकित्सा में इसका उपयोग घावों को भरने और सूजन कम करने के लिए किया जाता है।

ਟਰੈਡੈਸਕੋਟੀਆ ਪੈਲਿਡਾ (ਪਰਪਲ ਹਾਰਟ)

ਵਰਗੀਕਰਨ

ਰਾਜ - ਪੰਜੇ

ਵਿਭਾਗ - ਮੈਗਨੋਲੀਓਫਾਈਟਾ

ਵਰਗ - ਲਿਲੀਓਪਸਿਡਾ

ਕ੍ਰਮ - ਕੋਮੈਲੀਨੇਲਸ

ਪਰਿਵਾਰ - ਕੋਮੈਲੀਨੇਸੀ

ਜੀਨਸ - ਟਰੈਡੈਸਕੋਟੀਆ

ਪ੍ਰਜਾਤੀ - ਪੈਲਿਡਾ

ਆਵਾਸ (Habitat)

ਇਹ ਪੌਦਾ ਉੱਸਣ ਅਤੇ ਉੱਪੜਣ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਕਵਰ ਜਾਂ ਝੂਲਦੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਪੌਦੇ ਵਜੋਂ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਧ ਛਾਂ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਨਿਕਾਸੀ ਵਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧਦਾ ਹੈ।

ਆਕਾਰ ਰਚਨਾ (Morphology)

ਇਹ ਇੱਕ ਰੌਂਗਣ ਵਾਲਾ, ਹਰੀਆਂ ਡੰਡੀਆਂ ਵਾਲਾ, ਸਦੀਵੀ ਪੌਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ, ਬੈਗਨੀ ਤੋਂ ਜਾਮੁਣੀ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੱਤੇ ਲੰਬੇ, ਭਾਲੇ ਆਕਾਰ ਦੇ, ਸਧਾਰਨ ਤੇ ਬਿਨਾ ਡੰਠਲ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਚਮਕਦਾਰ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਬੈਗਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਟਾਹਣੀਆਂ ਰਸਦਾਰ ਅਤੇ ਨਾਜੁਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਗੰਢਾਂ ਤੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜੜ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫੁੱਲ ਛੋਟੇ, ਤਿੰਨ ਪੰਖੁੜੀਆਂ ਵਾਲੇ, ਗੁਲਾਬੀ ਤੋਂ ਹਲਕੇ ਬੈਗਨੀ ਰੰਗ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਂ ਟਾਹਣੀ ਦੇ ਸਿਰੇ ਉੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਫੁੱਲ ਸਵੇਰੇ ਖਿੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਮੁਲਾਈਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੌਦਾ ਡੰਡੀਆਂ ਦੀ ਕਟਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰਥਿਕ ਮਹੱਤਤਾ (Economic Importance)

ਇਹ ਪੌਦਾ ਪੌਧਿਆਂ ਦੀ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਲਦੀ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਰੰਗ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਬਦਲਦੇ ਹਨ। ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਇਲਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਜ਼ਖਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਅਤੇ ਸੂਜਨ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।